

Hlava XVIII

---

*„Vos al rossinyol diví
donau al matí
dos o tres grans de becada.
Y, enfant-se al cim d' un brot
content y devot
vos fa una cantada —“*

... četl konsistorní rada Msgr. Smítko.

Kancelář příjemně církevně voněla, jako kadidlem a byla v horkém dni slastně církevně chladná.

Jeho úřad byl víceméně sinekura, co se muselo udělat, zařídil Fanoušek, neboli páter František Klapka, monsignorův tajemník, a tak se Smítko mohl oddávat činnosti, která mu vynesla monsignorství a teplé místečko na konsistoři, totiž pěstování katolického básnictví.

Nyní, po vyřízení nutných úředních povinností, se hodlal zabývat úkolem, který si vytkl: novým překladem eucharistických básní katalánského kněze Jacinta Verdaguera, zvaného přáteli v Perpignanau „mossen Cinto“, tedy asi „velebný pan Cinto“, kde titul *mossen* je, přesně vzato, v podstatě stejné slovo jako monsignore, leč jiného, méně vyvýšeného významu a v jiném, byť příbuzném jazyce.

Kouskem mozku Msgr. Smítko uvažoval o ne-spravedlnosti světa: Jemu, Smítkovi, vynesla nevelká reputace básníka monsignorství, na doporučení arcibiskupa, a titul konsistorního rady. Verdaguer zemřel, přes svou světovou slávu, jako kapláněk, nejspíš hlavně proto, že církevní hierarchie před i za Pyrenejemi neviděla přehnaně ráda kněze, jenž básní katalánsky, ačkoliv by měl psát

státotvorně, podle lokalisace buď francouzsky, nebo kastilsky, t.j. normální španělštinou, protože církev má býti vždy oporou státu a království katalánského více není.

Dalším kouskem mozku si Smítko dělal starosti, jak vyřeší záležitost s dopisem faráře Skovajsy, protože opravdu nevěděl, jak do toho, nebo co a jak by měl dělat.

Strašlivá a surová ohyzdnost světa na něj těžce doléhala, i utíkal se k Jacintovi, jehož prosté lahodné verše ho plnily nostalgií ztracené nevinnosti a jakousi zvláštní, jakoby cukrkandlovu a krajkovou lítostí, která však nebyla laciná, nebo ošklivá, protože byla jakoby naivně lidová a dětská. Podobně asi cítil i Verdaguerův přítel Vrchlický, soudě podle básní, které mu věnoval.

Svým novým překladem hodlal Smítko překonat jak národního barda, tak i benediktina Bezoušku, který rovněž Verdaguera překládal, někdy snad před světovou válkou.

První strofě básně o slavíkovi dobře rozuměl, na základě franštiny a normální španělštiny, tak jako např. každý Čech snadno porozumí polskému textu a naopak, ale nebyl si zcela jist, co to je „brot“. Pohlédnuv tedy do *Nouveau Dictionnaire Catalan-Français et Français-Catalan*, zjistil, že „brot“ je „branche“ neboli „rameau“, t.j. větev, jak vlastně vyplývalo z kontextu a neurčité podobnosti, jenže, ovšem, teprve dodatečně.

„Cim“ bylo zřejmě „vrcholak“, ano, správně, i když to připomínalo latinské *cimez cimicis*, což jest štěnice.

„Al cim d'un brot“ bylo zřejmě na konci, na vrcholu větve, co jiného? Nadechnuv se zhluboka, počal Smítko básnit:

Nejdřív ho napadla možnost, jak zrýmovat třetí a

šestý verš strofy: *dos o tres grans de becada — vos fa una cantada*. To se zřejmě elidovalo a spojovalo: *vósfau — nakan — táda*, tak tedy: dvě, tři zrnka na zobání — zpívá píseň ranní.

První půlka se zdála horší, zkusil tedy napřed druhou:

Y, enfant-se al cim d' un brot/ content y devot/ vos fa una cantada: Na větvi sednuv tam/ spokojeně Vám/ zpívá píseň ranní. Ale originál má *content y devot*, spokojen a zbožný: No tak teda třeba: zbožně pěje Vám/ tamtam píseň ranní? Co takhle: zbožnou píseň ranní? To by šlo, tak tedy třeba: Na větvi sednuv tam / spoko— něco Vám / něco místo toho, že je spokojený, potvora, že se nažral, tak je sytý, tak teda: Na větvi sednuv tam / sytý pěje Vám / zbožnou píseň ranní — No tak zatím, dejme tomu. Ale blbost! vděčně! vděčně tam dáme!

Horší bude začátek, protože česká slova jsou delší než odpovídající katalánská. — *donau al matí* — tak třeba: zrána dáváte — ale co teď s první řádkou?

Smítko se zamyslel, jaksi se sám sobě ztrácel, poslední dvě řádky pořád odolávaly. *Vos al rossinyol diví*, tedy doslova: vy božskému slavíkovi — tak co třeba: Pro slavíčka božského / rána každého — no, ale kde je to dávání? Potom už musej přijít ty posraný zrníčka. Tak znova. — No, to je mi pěkná šaráda. Já nevím, proč se s tím vlastně trápím, peníze z toho nejsou, sláva vlastně taky né, vypadá to jako nic, ale překládat, hoši, to je nádeničina!

No, tak zkoušejme znova, jinak: Musí se tam dostat, že ten slavík je božský nebo boží: lo *rossinyol diví*, a že mu Bůh, kterému se tady románsky vyká, dává ráno dvě tři zrnka zobání. Tak co třeba takhle: Božský slavík má od Vás / vždycky v ranní čas / dvě, tři zrnka na zobání ..... To už teď pofrcí!

Obodřen, napsal Smítko pořádně pod sebe:

Božský slavík má od Vás
vždycky v ranní čas
dvě, tři zrnka na zobání.
Na větvici sednuv tam
vděčně pěje Vám
zbožnou píseň ranní.

No — to už teď začíná vypadat!

Ještě se to pak vypiluje. Je tam všechno, má to stejný rozměr, nikde to nekulhá: Je tam navíc „vděčně“, to myšlenku zdůrazňuje. Vypadlo sice, že ten slavík zahřadoval, prostě se usadil, *enfant-se*, no, když zpívá na větvi, tak na ní snad nestojí na hlavě, tím se to sezení dá vynechat. Je to lepší než Bezouška, věrnější a ne tak sentimentální, ještě to asi bude chtít — no, ale, už se to, chvála Bohu, rýsuje. Tak dál. Jakpak to tam je:

*Más purá y dolca y suau
a mi me la dau
ab l'Hostia sacrada.
Oh! qui fos lo rossinyol
oh ma vida y mon sol
per cantar-vos una albada!*

No, to si dáme. Tak třeba: Čistší, sladší, slastnější / nad zob vezdejší — ne, to nejde, Cinto má sice asonance dost často, ale tohle vypadá strašně šroubovaně anebo ironicko cynicky — tak snad zase, jako předtím —

Podobným způsobem jako při první sloce se Smítko zase dlouho potil a trápil, až nakonec dospěl k versi, která se zdála prozatímně jakž takž. Vzal nový arch papíru, srovnal papíry počmárané předešlými pokusy a náběhy a napsal napřed nadpis podle knihy:

A Jesús sacramental — no tak tedy: Ježíši svátostnému.

Podtrhl, a pak pečlivě okopíroval rozházené části provisorní konečné verse z pomocných papírků.

Na novém archu se objevilo:

Ježíši svátostnému.

Božský slavík má od Vás,
vždycky v ranní čas,
dvě, tři zrnka na zobání.
Na větvici sednuv tam,
vděčně pěje Vám
zbožnou píseň ranní.

Pokrm čistší, slastnější
dáváte mi, vzácnější:
Svatou hostij k požívání.
Ó, kéž bych byl slavík sám,
abych, Slunce moje, Vám
zpíval píseň za svítání.

Hotovo dvacet! Zdá se, že teď už to vypadá docela dobře.

Smítko zmačkal ostatní papíry, aby nerušily jeho estetický smysl a hodil je do kancelářského koše. Znovu se začel. Ale hrome! Ve druhé strofě, ve třetí řádce má o slabiku víc, než originál! Sice to je tak pravidelnější, podle první sloky, nejspíš, že v původní versi mělo být *ab l'Hostia consecrada* a to *con* se někde ztratilo, snad z přehnané cudnosti vydavatele — bude to asi katalánsky stejně jako francouzsky — směšná pruderie! Ale raději ať to je přesně. Tak teda snad jenom — hostij k požívání — no jo, jenže za *á* už teď vypadlo i že je *sacrada*, a za *bé* lumírovská hostij sama o sobě nějak moc vyniká jako secesní ornament.

Tak jak by šlo třeba nějak tvoje svaté Tělo a na konci něco pělo — ale to se zase bude muset všechno úplně rozebrat a předělat — tak ta báseň přece je pořád odolává — ale tělo bude lepší, než hostij, sice to trochu ruší představu slavičího zobání tělo, maso se nezobe, leda, brr nějaký sup — tělo — tělo — *con-sacrada* — to ovšem by muselo být asi nějak *con sacrat — dicite grammatici cur mascula nomine cunnus / et cur femineum mentula nomen habet* — Smítko se zasn timer, jaksimer nekněžsky.

Ozvalo se zaklepání a ihned nato, bez čekání na výzvu, vstoupil Fanoušek.

Byl červený jako rak a oznamoval monsignorovi, že si s ním přeje mluvit slečna Emilka, hospodyn timer faráře z Ryboví.

Vzhledem k odhalení ve farářově dopise byla situace jaksimer trapná, až metafysicky, jakoby Emilka lezla do kanceláře nahá, nebo co.

Jak to slyšel Smítko, byl jako když do něj udeří hrom. Z nějakých, jemu samému nepochopitelných důvodů honem schovával Verdagerovu sbírku a svoje papíry do zásuvky, i s katalánsko-francouzským slovníkem. Zazdalo se mu, že musí liového básníka chránit před touto ženou, jejíž pekelnickou oplzlost odhalil mu dopis farářův. Chtěl se ještě pokřižovat, ale tu již byla Emila ve dveřích a konsistornímu radovi se zdálo, že by se přiznáním ke strachu před démonickou ženou jaksimer oslabil. Vystřelil tedy aspoň střelnou modlitbu a nabídl ženštiner židli.

Emilie nijak démonicky nevypadala, měla normální farsky usněřované vzezření, pouze její oči a ústa, podobající se pŮlměsícům, nebo stroužkům česneku či pomeranče, jakoby spočívajícím na rovn timer straně, dávaly při pozornější inspekci náznak čehosimer čertovsky vlného.

Jinak vypadala nenápadně, měla dokonce i jinak upravené vlasy, občansky splihle, ne tu svou postimpresionistickou vyčesanou frizúru, takže zmíněná okolnost byla nepozorným zrakům víceméně skryta.

Význam tvaru očí a rtů však neunikl Msgr. Smítkovi: Jednak byl básník, a tudíž citlivý na nevyjádřitelné atmosferické barvy, jednak byly jeho oči otevřeny dopisem Skovajsovým. Seděl ve svém monsignorovském křesle za monsignorovským psacím stolem jako na trní a téměř ho obcházely mrákoty. Kdyby měl špatné srdce, mohl by býval dostat infarkt. Jeho platónská vášnivá duše, narozdíl od duše citové a rozumové, se v něm vzpínala a tloukla průhlednými pěstičkami zvnitřku na stěny celibátního krystalu, do něhož byla kdysi proti své vůli zavřena.

Největší brzdou při zahajování erotických výbojů je nejistota, jak to druhá strana přijme, zvláště jde-li o záležitost z nějakého důvodu ostudnou a nepatřičnou, jako je u mnoha lidí dodnes stav manželský, veliký věkový rozdíl, samotný fakt buzerantství, nebo i fakt, že navrhuující strana je theoreticky celibátním knězem.

V daném případě však možná avantura vypadla nadobyčej slibně.

Nejen, že z korespondence plynulo, že Emila je pěkná mrcha, cynická, takže jí kněžství nevadí, nadto na eklesiastickou souloživost zvyklá, nadto zřejmě v nesnázích a tudíž i proto ochotná.

Msgr. Smítko cítil, jak jeho křesťanský heroismus silně ochabuje, což bylo tím trapnější, že právě před chvílí překládal nesvětsky sladce mystického Verdaguera. Uvědomoval si to zcela jasně, ale byl ve vleku vášně a příležitosti, jež se, zdálo se, dle všeho právě vynořila.

Poslouchal tedy stěží na půl ucha nařikání

Emilie, že se náhle ztratil farář Skovajsa, při čemž zmizely pouze šaty, které nosil na práci v zahradě — nevěděla, co si počne, atd., z čeho bude živa, má-li snad faru opustit, ó já nešťastná, četníkům že zatím ještě nic neřekla, aby se vyhnula komplikacím.

Prosila monsignora o pomoc a radu, je zde ve městě sama, ani neví, kam se obrátit na nocleh.

Smítko ji mohl sice klidně poslat do nějakého toho Marianea pro osamělé katolické ženy, ale čert, vítězící na všech frontách, mu nedal dobře dělat. Řekl jí tedy skoro šeptem, aby neplakala a nezoufala, že se vše zařídí, a aby vyšla a počkala na něho tam a tam na lavičce.

Když Emila odešla i se svým kufírkem, chvíli ještě váhal, bojoval se svědomím, či s pokušením, podle toho na kterou stranu se jeho jáství právě přiklánělo, při čemž prožíval střídavě stavy vlnosti a strachu. Konečně se rozhodl, že půjde, pod záminkou pro sebe sama, že by bylo nekřesťanské tam nechat Emilii čekat, když už ji tam, i když ovšem hříšně a nepatřičně, čekat poslal — a tedy že tam musí jít, i když ovšem nic dalšího — pošle ji do Marianea.

Přes toto rozhodnutí si však přece jen nevzal pelerinu s monsignorovským límcem, ale normální sako a kabát baloňák, ačkoliv den byl dosti teplý. Kabát si vzal proto, aby si ho mohl v nestřežené chvíli zapnout ke krku jako vandrák a tak zakrýt kněžský kolárek. Zakamuflování kolárku si vysvětloval pro sebe tím, že nemůže kompromitovat sebe a posvátný stav kněžský, když se už tedy tak popletl a umluvil si s Emilou tajnou schůzku. Se značně smíšenými pocity vykročil a zamířil k zeleni parku. Jeho duše se zmítala semo tamo, jako moucha chycená pod sklenici. Na jedné straně si to pořád jakoby nepřipouštěl.

Okolnost, že poslal Emilu čekat venku v parku, že

si vzal baloňák, umožňující zakamuflování kolárku, atd. jaksi nechtěl brát na vědomí, nebo si namlouval, že je to „jenom tak“. Na druhé straně ho Emila přímo infernálně přitahovala a spřádal již i strategii, kam ji vezme a jak se tam dostanou. Měl na mysli jeden štěničný hotýlek na periferii města, ale nevěděl, bylo-li by lepší jet tam nenápadně tramvají, či vzít si taxíka. Jízda tramvají by ho vystavovala na delší dobu nebezpečí, že do vozu přistoupí někdo, kdo ho zná: Na druhé straně příjezd taxíkem do oné štěničné lokality by vyvolal pozornost nezaměstnaných čumilů na nárožích, z nichž někteří by mohli být i zproletarisovaní inteligenti levých politických tendencí, kteří by ho mohli poznat, jako poměrně známého katolického básníka. V každém případě by jeho vjezd do hotelu byl v taxíku nepatřičně nápadný. Bude tedy nejlépe, zajedou-li taxíkem jen na nejbližší dosti prostranné a obvykle oživené náměstí a odtud překonají zbytek vzdálenosti pěšky.

Tyto taktické úvahy ovšem Smítko spřádal jen jako jakousi theoretickou možnost, „kdyby chtěl zhřešit“. Ačkoliv cípem mysli jasně poznával, za čím se žene, jeho ústřední vědomí si to dosud pokrytecky nechtělo plně uvědomit.

Vše by bývalo asi dopadlo dle největší pravděpodobnosti, kdyby nebyla zasáhla náhoda, či Smítkův anděl strážný, nebo co. Jak tak hbitě, mlsně a při tom úzkostně rejdoval směrem k parku, zaslechl monsignore pištění psa.

Ohlédl se a spatřil suchého, ošumělého mužíka v buřince, jak karabáčem řeže vyzáblé psisko, které držel na krátkém řetízku, onoho druhu, co přímo přechází ve škrtivý obojek na kroužek.

Jak se pes bolestně zmítal, zatahoval si obojek, takže kromě pištění a vytí též sípal a kašlal.

Mužík měl vzteklý a zlovolný výraz, bylo zřejmé, že jde o ušlápnutého ubožáčka, nejspíš malého úředníčka, který si na psu vybíjí svou nesplněnou touhu po nadvládě. Zdálo se že jde o zlého mužička té nejbídnější kategorie, který z těch či oněch důvodů nemůže buzerovat už ani členy své vlastní rodiny a proto si opatřil toho psa. Lidé se otáčeli a zastavovali, ale jinak se nevměšovali. Msgr. Smítko však k mužíkovi energicky přistoupil a oslovil ho kněžským způsobem:

„Proč tak surově týráte toho psa, vy nelidský člověče?“

Mužík vrhl na Smítka zlovolný pohled zpod tvrďáku, neodpověděl a řezal psa dál.

„Okamžitě přestaňte!“, křičel kněz, „nebo zavolám policii, že se dopouštíte týrání zvířat. Neberte to na lehkou váhu! Já jsem konsistorní rada monsignore Metoděj Smítko!“— dodal důstojně a rozepjal a rozhrnul límec baloňáku.

Mužík mrkl po kolárku a kněžské náprsence svým baziliščním okem a zarazil se: Kromě odznaků velebnosti byl monsignore i velebných rozměrů a mužika by snadno zneškodnil i pouhou pasivní vahou.

Mužík však byl zbabělý, jako všichni zlí malí mužíci, ubližující ženám, dětem a bezbranným zvířatům, a proto se dal rychle na ústup, táhna psa za sebou. Na rohu se obrátil a zahrnul kněze hnojným proudem vybraných nadávek. Ukázalo se, že mužík je vlastenec a antiklerikál, pryč od Vídně a Říma, takže Smítkovi vyčetl všechno od upálení Mistra Jana Husi, přes inkvisici a Koniáše, až po žehnání rakouským zbraním za světové války.

„Kde jsi, bratře Žižko, na ty jezovce?“, volal nakonec plačtivě, hroze karabáčem a pěstí k obloze.

Pes, jehož řetízek za tím účelem upustil, byl však již tak zdemoralisován, že se nepokusil o útěk, nýbrž

zůstal pasivně a zpráskaně sedět mužíkovi u nohou, jako exkomunistický disident, odmítající emigrovat, neboť venku je prohnílý kapitalismus. Poté si mužík odplivl směrem ke knězi, shýbl se pro psí řetízek a zmizel i se svým otrokem hbitě za rohem.

Tímto zásahem nadpřirozena či náhody byly však Smítkovy vilné plány zcela zhaceny. Předně mu rozčilení s mužíkem vzalo souloživou náladu. Dále mu surové bití psa připomnělo hrůznou deviáci faráře Skovajsy a jak jí, dle jeho dopisu, Emila využívala, což dříve jaksi přezíral či jasně nevnímal, takže se mu tím farská kuchařka z Ryboví dodatečně zhnusila a zpříšernila.

Dále, při svém spílání, mužík zajisté neopomněl zmínit nepřirozenost celibátu a vilnost kněží.

„*Dona nobis pacem*, s kuchařkami spát chcem!“, sípal překřičeným husím hlasem. Již z toho důvodu byl Msgr. Smítko morálně nucen od původního plánu upustit, jaksi na potvoru a na truc hnusnému mužíkovi. Zejména však se mužíkovi odhalil a představil se všemi svými církevními tituly, čímž si definitivně odřízl cestu do štěničné postele hotýlku, či jiných alternativních peleší smilstva.

Zbytek příhody lze vylíčit už jen stručně. Smítko Emilu doprovodil do nějakého toho Marianea či jak se ten domov pro svobodné katolické ženy a dívky jmenoval a hbitě zdrhal zpět na konsistoř. V poslední chvíli se v něm ještě jednou ozvala lítost ztracené příležitosti, ale teď už se definitivně nedalo nic dělat.

Nastala noc, teplá a asi kolem půlnoci už temná, neboť dorůstající měsíc v té době zalézal, jako sviňka pod kámen. V Ryboví a okolí vše spalo, spala i

Havránka, kde býval větší provoz hlavně jen o sobotách a jinak příležitostně. Ten nyní také více ochaboval, neboť hlavní atrakce krčmy se daly na theosofii a nové nebyly dosud obstarány.

Pouze v dílně truhláře a obstaravatele pohřbů Mastarny se svítilo, neboť mistr byl horečně zaměstnán výrobou rakví na zvěřinu.

Rakve byly delší než pro lidi, ale pouze o poznání, takže při nemožnosti přímého srovnání by tato mírně nadživotní velikost mohla případně i uniknout pozornosti. Mastarna pracoval pilně, až se potil, protože datum určené Bezděkem se blížilo se surovou bezohledností a rakví dosud nebylo dosti ani zdaleka. Noc byla dusná a teplá a tudíž souloživá.

V lese souložili srnci, neboť vrcholila doba jejich říje, a v domech začasto lidé. Svou manželskou povinnost vykonával i pošt mistr Kodra, při čemž jeho žena vykřikovala různé bláznivé nesmysly, jako že je houslemi svaté Brigity.

V témž domě docházelo však i ke hříchu smilstva, avšak nikoliv k trestnému činu znásilnění, jak by tomu bylo, kdyby se vyměnil buď věk, nebo pohlaví zúčastněných, v čemž jest viděti nedostatek zákonných norem. Smilstvo bylo velmi vydatné, neboť se ho dopouštěly osoby tradičně proslulé v tomto směru, totiž mladíček v první dospělosti a hrbatá ženština.

Sexuálně se vyžíval i pošťák Rudolf, byl rovněž jen nudně civilně se svou ženou, při čemž si namlouval, že koná *kula jógu*.

Ve své ložnici se zmítal i Msgr. Smítko, avšak pouze ideativně, v jakémsi horečném polospánčitém stavu. Jeho mysl mu předváděla dlouhý pornografický film, v němž byla hlavní hvězdou Emila a spoluhvězdou on sám. Příslušné situace znal Smítko pouze theoreticky, jednak ze zповědnice, jednak

ze studia morální theologie a snad i z nějakých jiných písemností, které hříšně a ilegálně přečetl; nicméně, co se týče vlastního souložení, byly jeho zkušenosti téměř nulové.

Nakonec to skončilo tak, jak se dalo čekat, avšak Smítko se nezatěžoval uvažováním, spal-li či bděl, a přiklonila-li se jeho vůle plně k promítaným obrázkům, protože i v tom případě by měl, jakožto osoba duchovní, narozdíl od světské osoby pouze lehký hřích, což lze pokládat za velmi rozumné ustanovení svaté matky církve, i když se to ovšem nikde veřejně nehlásá a nevěší lajkům na nos.

Nicméně, když se hrabal z postele do koupelny, kontemploval Smítko povahu karnálního hříchu v jeho duální, slastné a ostudně mrzké přirozenosti.

Jeho básnická mysl přirovnávala smilstvo k tropickému plodu durianu, který roste snad někde v Indonésii. Je asi velikosti většího ananasu, jemuž se i poněkud podobá. Má tvrdou, ostnatou slupku, do které je dosti těžko se dostat a může i poranit, symbolisujíc tak muka lásky a námahu při dosahování erotického cíle. Vnitřek obsahuje masíčko prý úžasně lahodné chuti, kterou je těžko popsat, všichni však, kdo durian okusili, se shodují, že je daleko nejchutnější ze všeho ovoce. Nicméně, durian zároveň hnusně smrdí, jako žumpa, takže ho vůbec nelze jíst ve společnosti a kdo ho pojedl, je z ní ještě na několik dní vyřazen, neboť smrad na něm ulpí, nehledě ani k ohyzdnému krkání a bzdění v prvním období trávení rajského plodu.

Tak se zdá durian jakoby záměrně stvořeným symbolem hnusného hříchu smilstva. Možná, že se vám nezdá, že by jemný básník, překladatel mystického Verdaguera mohl být takový, alespoň tajný a ideativní smilník. Ale mohl, v tom je právě ta fascinující složitost a absurdita lidské existence.

Když už jsme u kněží, což neznáte něžné lyrické prosy Jakuba Demla a neznáte zároveň jeho deníky, kde se přiznává ke krajně smutně směšné perversitě? Stejně tak i lajci. Oscilování Paula Verlaina mezi mystikou a bisexuální vilností je rovněž dostatečně známo. Ostatně, co ten tajný deník Pěvce Máje?

A v životopisech Otokara Březiny se diskrétně naznačuje, že ho celý život vydírali různí mladíci, takže, když pak dostal od vlády k šedesátinám větší peněžitou cenu, honem se toho zbavil a dal to akademii, aby na něj jeho nespokojení dodavatelé nemohli.

Pokračovat takto bych mohl dlouho. Ale na co.

Budme aspoň rádi, že nedošlo k ničemu zřejmějšímu v případě Msgr. Smítka a že tedy katolický klérus není tak zpustlý, jak si to představuje švec Papučka nebo ten zlý mužík se psem a komunisté, dědici to nejlepších národních tradic Zdeňka Nejedlého.

Téže dusné, tmavé noci klečel bývalý farář Skovajsa opět před plechovým Kristem ve stráni na pasece. Stromy jakoby zlověstně šuměly, na temné obloze zpívaly hvězdy a nízké borovičky, vyrůstající semo tamo na kamenitém prostranství se podobaly ježatým strašidlům.

Blízko kříže svítil trouchnivý pařez ještě lepší bleděžlutou strašidelností.

Skovajsa se modlil, neboť v podobném počasí za noci dříve obvykle podléhal tělesnému pokušení, jak jsme ostatně sledovali v líčení hlavy čtrnácté. Zde však tomu tak nebylo, jednak proto, že tu chyběla Emilie, jednak že exfarář byl vyčerpaný bděním, postem a klečením na tvrdých kamenech.

Jeho mysl se už kalila a chvílemi se domníval, že je Záhoř ze známé Erbenovy básně a že se na něj vztahují verše:

*Tu kleč před svědkem svých hrozných činů,
kleč ve dne v noci, ukrutný zlosynu!
Času nepočítej, nedbej žízně, hladu,
jedno počítej svých zločinů řadu,
lituj a pros Boha, aby smazal vinu.*

Neodvažoval se ke kříži ani vzhlednout, a modlil se se sklopenýma očima. Nohy už mu úplně zdřevněly, takže bolest z kamení skoro necítil, zato ho silně bolelo v zádech a ve svalech zadnice.

Nicméně setrval ve svém pokání. Tu se mu náhle před očima udělalo jakési světlo. Exfarář vzhlédl ke kříži a viděl, jak se tělo plechového Krista oblévá bělavou, nezemskou září, která zřetelně plála, avšak neoslňovala. Za okamžik viděl, že zdrojem světla je Kristovo bílé tělo, že již není plechový, ale živý, trojrozměrný, i když jakoby spektrálně průzračný a jako utkaný ze světla. Tvář ukřižovaného plála nejjasněji a byla to tvář mystického mistra z Rejholce, která ovšem naopak byla vždy stereotypní či archetypickou tváří Krista, jak si ji představujeme. Kristus promluvil a jeho hlas zněl jako šelestění větru ve větvích:

„Aloisi, mám tě rád za to, že sis zvolil
prázdnotu lesa a utrpení mého kříže.

Tak, podobaje se lesní zvěři, která nemá
rozum, blížíš se i ty původnímu
stavu rajske nevinnosti, která nehřeší,
neboť ani nemůže.

Brzy budeš nadobro očištěn a pak se od
tebe již nikdy nevzdám.

Tvůj hřích, ač na pohled hrůzný, nebyl
vlastně ničím jiným, než formou lásky
ke mně, scestnou a zřůdnou, skrze
porušení lidské přirozenosti hříchem
Adamovým, ale nicméně láskou.

A já, kterého lidé dnes většinou přezírají, jsem ti určitým způsobem vděčný i za ni.

Proto ti dávám sílu, aby ses očistil pokáním a aby se duchovní podstata tvé lásky oddělila ode všech nečistot, jako ryzí kov od strusky ve výhni touhy a utrpení.

Tvá cesta bude ještě dlouhá, a budeš muset podstoupit největší pokoření, které může člověk, živočich rozumný, zažít.

Ale nezoufej a vytrvej.

Pamatuj, že není učedník nad mistra a že když totéž tvrdili o mně, jak jinak o tobě?

I když zmizím tvým smyslům, i když se ti bude zdát, že ani nejsem, pamatuj, že jsem přesto stále s tebou.

Složil jsi, z lásky ke mně, svůj kněžský úřad, avšak já ti ho nyní vracím, neboť zanedlouho ti bude vykonati obřad pohřbívání nade mnou v inkognitu jednoho z nejmenších bratří mých, neboť psáno jest: *Cožkoliv učiníte jednomu z nejmenších bratří mých, mně jste učinili.*

Pokoj tobě.“

Po těchto slovech Kristovo tělo na kříži zhaslo jako vypnutá lampa a knězovu mysl obestřela temnota. Probudil se až zimou za siného svítání a ranního zpěvu ptactva, nejasno, zda usnul, či omdlel, zda zjevení viděl předtím, či až v mrákotách snu. Nicméně o jeho významu nepochyboval.

Za této temné a dusné noci byl vara guru opět neklidný a odmítal ležet. Stál zase nehnutě s pažemi rozpjatými do kříže, a zase bylo nepochopitelné, jak to může vydržet tak dlouho. Pokoj byl matně osvětlen svícemi, což bylo sice z důvodů praktických, neboť hrabě Švamenberk byl staromilec a naschvál nechtěl zavést do svých lesoven elektriku, ale působilo to značně kostelně.

Kolem mistra byly shromážděny Anna, Karolína a Irma, trnouce posvátnou hrůzou, v malebných postojích. Celek vypadal, snad rouhavě, jako scéna z pašijové hry, kterou nějaký duševně impotentní moderní režisér za účelem současnosti a originality provádí bez všech dekorací, takže i ve vrcholné scéně je nutno ukřížování pouze naznačovat postojem.

Mistr stál zcela nehnutě. Tentokrát se nevymršťoval a netočil, stál jakoby důstojně, bez zbytečné bizarnosti, ale i tak, nebo právě proto, byl podivně hrůzný. Obloha se zvolna otáčela kolem Polárky, neslyšně a šejdrem, takže souhvězdí vyplouvala a zapadala jako na divadle, co měsíc, podobající se neurčitě rybě, koňské hlavě a šíšatému balónu, kolem půlnoci zalézal. Pod oknem v popínavých růžích cvrčela bezkřídlá kobylka *Ephippiger ephippiger* zvláštním pomalým a melancholickým způsobem. K ránu se obloha, avšak pouze kolem Ryboví, malinko zatáhla a krátký déšť zakrápal na listoví. Brzo na to nastalo první kuropění.

V lesmistrově kurníku se kovově ozval hlavní kohout a poté, chraptivě a neuměle, kohoutkové mezi letošními velikonočními kuřaty, neznalí svého určení na pekáč.

Rozpjatý mistr stál nehnutě. Občas se jeho rty pohybovaly, i zdálo se, že cosi bezhlasně šeptá.